TRONDHEIM KOMMUNE
Tråanten tjïelte

Skiltmal for kommunale bygg og eiendommer

Utgave 4

Innhold

Bakgrunn.... 4
Ansvar for skilting.... 4
Kriterier for standardisering av skilting.... 4
Innledning.... 5
Orienterbarhet.... 5
Naturlig ledelinje.... 5
Universell utforming.... 6
Definisjon:.... 6
Bufdir informasjonsside om universell utforming:.... 6
Universell utforming av skilt.... 6
Generell utforming.... 6
Utforming og materiale.... 6
Montering.... 6
Plassering.... 7
Byvåpen trondheim.kommune.no/logo.... 7
Byvåpenets farger.... 8
Plassering.... 9
Belysning.... 9
Skrift.... 9
Skriftstørrelse.... 10
Farge og kontrast.... 10
Midlertidig skilting.... 10
Bygge- og anleggsplass.... 10
Mal for skilt på byggeplass.... 10
Mal for skilt på anleggsplass.... 11
Permanent skilting bygg.... 12
Utvendig skilting.... 12
Fasadeskilt.... 12
Byvåpen.... 12
Materiale.... 12
Plassering.... 12
Belysning.... 13
Farge og kontrast.... 13
Skrift.... 13
Vardeskilt.... 14
Plassering.... 14
Utforming, materiale og størrelse.... 15

Belysning 15
Farge, kontrast og overflate 15
Inngangsskilt 16
Utforming og materiale 16
Innvendig skilting 17
Orienteringsskilt 17
Utforming, materiale og farge 18
Skriftstørrelse 18
Linjeavstand 18
Belysning 18
Henvisningsskilt 19
TEK17 § 12-6 Kommunikasjonsvei 19
Utforming og materiale 20
Vingeskilt 20
Auditiv informasjon 20
Markering på glass 21
Stedsskilt 22
Taktile skilt (følbare) 23
Materiale og utforming 23
Piktogram og symbol 23
Størrelse 24
Plassering 24
Etasjeskilt 26
Varselskilt og brannvern 27
Avfallssortering 28
Referanser 29
Anbefalte piktogram 30
Sikkerhetsskilt ISO 7010 31
Forbudsskilt 31
Fareskilt 32
Nødskilt 32

Bakgrunn

Skiltmalen er laget for å sikre orienterbarhet til og i kommunens bygg for besøkende og brukere av bygget. Trondheim kommunes grafiske profil skal ivaretas, og kommunens bygninger og eiendommer skal være godt gjenkjennelige. Skiltingen er et viktig ledd i profileringen av Trondheim kommune.

Hensikten med å lage en skiltmal for Trondheim kommunes bygninger og uteområder er å gjøre skiltene lett gjenkjennelige og bygge opp under ”merkevaren” Trondheim kommune. Det er også viktig å tydeliggjøre overfor publikum at Trondheim kommune er byggherre for en rekke store bygge- og anleggsprosjekter.

Dette er den 4. utgave av skiltmalen som har vært i aktiv bruk siden 2007. Denne utgaven er revidert i henhold til Trondheim kommunes gjeldende grafiske profil.

I malen for skilting av kommunale bygg, anlegg og uteområder skal kriterier for universell utforming legges til grunn. Flere av kravene i skiltmalen er i henhold til TEK17.

Ansvar ved skilting

Denne skiltmalen skal følges ved skilting av alle kommunens bygg og eiendommer.

Kriterier for standardisering av skilting

- Universell utforming
- Skiltingen skal være lett å forstå, lett å lese, opplysende, forutsigbar og gjenkjennbar
- Skilting skal vise vei helt frem til målet
- Skiltingen skal være ensartet og skiltmalen skal ligge til grunn for skilting av kommunale bygninger
- For å finne frem til de ulike funksjoner er det nødvendig med kontinuitet i skiltingen

Trondheim, 2025

Innledning

Orienterbarhet

> "Orientering innebærer å vite hvor man er, finne dit man skal og forstå når man er fremme." Ref.: Arkitektoniske virkemidler for orientering og veifinning, Statens vegvesen og Direktoratet for byggkvalitet.

> "Inngangspartier skal være godt synlige, sentralt plasserte og oversiktlige i forhold til atkomst. Inngangspartiet skal være sikkert og enkelt å bruke."
> Ref.: Byggteknisk forskrift (TEK17 § 12-4), Direktoratet for byggkvalitet.

Det skal være enkelt og intuitivt å finne frem til inngangspartiet og de ulike funksjonene i bygget. Det skal også være enkelt å finne frem til utgangen. Enkel og intuitiv bruk av skilt vil være viktige virkemidler for orientering til og i bygget. Som supplement til skilt kan farge, tall og bokstaver brukes for å gi bedre orientering til deler av en større, kompleks bygning.

Eksempler fra Handikaporganisasjonenes hus i København der heistårn har ulik farge. Den samme fargen brukes i de ulike delene av bygget.

Foto: Solveig Dale, Trondheim kommune

Naturlig ledelinje

Foto: Solveig Dale

Foto: Solveig Dale

Naturlig ledelinje vises ved adskilt gangsone fra møbleringssone. Ulikt materiale utendørs med kontrast og taktilitet i sonene danner naturlig ledelinje i overgang mellom sonene. Naturlig ledelinje er enkel å følge for personer med nedsatt syn. Naturlig ledelinje vil også være supplerende informasjon for enklere å finne frem til bygget. Innendørs kommunikasjonsvei som fører gjennom fellesareal, kan med fordel ha avvikende gulvbelegg til fellesareal.

Universell utforming

Definisjon:

> "Med universell utforming menes utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. Universell utforming skal ikke utelukke hjelpemidler for bestemte grupper av mennesker med nedsatt funksjonsevne når det er behov for det."
> *FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne, ble ratifisert av Norge i 2013*

Bufdir informasjonsside om universell utforming:
https://www.bufdir.no/likestilling/universell-utforming/

Universell utforming av skilt

- Skiltene er tydelige å forstå.
- Skiltene er lesbare med kontraster.
- Skriftstørrelse som kan leses fra den avstand skiltet er ment å leses fra.
- Det skal være konsekvent og gjenkjennbar skilting frem til målet.
- Det skal være enkel og intuitiv skilting som viser vei frem til målpunkt.
- Der det er flere mulige retninger å gå, skal det alltid settes opp retningsskilt som viser hvilken vei en skal gå til de ulike funksjonene.
- Det skal være belysning av området der skilt etableres.
- Belysningen skal ikke blende.
- Skilt skal ha jevn belysning.
- Lysarmatur skal ikke dekke for bokstaver.

Generell utforming

Utforming og materiale

- Ikke bruk buede skilt. Buede skilt vil gi større grad av reflekser.
- Velg matte overflater. Blanke overflater danner reflekser.
- Materiale i robust kvalitet.

Montering

Skiltet skal monteres på en slik måte at det ikke innbyr til hærverk. Skilt skal skrues fast, ikke limes.

Plassering

- Skilt skal plasseres slik at det ikke er fare for sammenstøt ved alminnelig ferdsel.
- Det skal være mulig å ta seg helt frem til skiltet.
- Skilt skal være godt synlige fra både stående og sittende stilling.
- Høydeplassering for skilt med leseavstand mindre enn 2 meter skal plasseres i høyde 1,5 m målt fra gulv til underkant av skilt. Størrelse av plasseringen skal avpasses etter mengden informasjon på skiltet.
- Skilt som henger ned fra taket skal ha fri høyde under skiltet på 2,25 m.
- Skilt skal ikke plasseres i motlys, (se bildet under).

Skilt skal ikke plasseres i motlys. Dette gir dårlig lesbarhet. Foto: Solveig Dale

Byvåpen trondheim.kommune.no/logo

- Byvåpenet er kommunens identifikasjonsmerke. Hovedregelen er at byvåpenet skal brukes ved siden av navn på bygg/enhet. Byvåpen brukes primært ved utendørs skilting.
- Byvåpenet skal plasseres til venstre for enhetens/tjenestens navn.
- Skrift skal alltid midtstilles vertikalt i forhold til byvåpen.
- Byvåpenet med krone er to ganger så høyt som bokstavhøyde med enhetens navn. (Se illustrerte eksempler på vardeskilt.)
  - To linjer tekst, bokstavhøyde 1/4-del av høyden på byvåpen.
  - Hvis det er behov for tre eller flere linjer, fortsetter disse nedover under de to første ved logoen, se Nidarvoll skole sitt eksempel på vardeskilt.
- Bokstavavstand/tracking $50_{/1000\ em}$ når tekst står i kombinasjon med byvåpenet.
- Avstanden fra skjoldet i byvåpenet til skrift er lik halvparten av høyden på byvåpenet.
- Byvåpen og tekst har et rammeverk. Ingen andre objekter skal innenfor disse rammene.

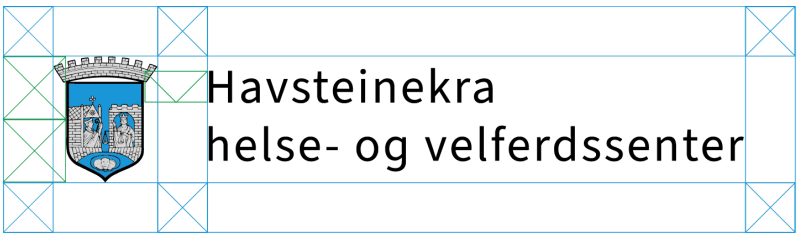

Byvåpenets farger

Logoen består av fargene blå, grå og svart. Det er ikke tillat å endre fargene i logoen, men den kan brukes i ensfarget strek på en bakgrunn med god kontrast.

#009bdf R G B 0 155 223 C M Y K 77 23 0 0 P 2925 C	#cccccc R G B 204 204 204 C M Y K 0 0 0 20 P 420 C	#ffffff R G B 0 0 0 C M Y K 0 0 0 100 P proc. black C

Plassering

- Skilt skal plasseres på et godt synlig sted ved viktige adkomster til og i bygningsmassen.

Belysning

- Området rundt skilt skal være belyst
- Belysning ovenfra eller fra siden
- Belysning inne i bokstaver på fasade er ok, så lenge lyset ikke lager lys på fasade som gjør helheten vanskelig å lese.

Skrift

- Skrifttype Trondheim Sans. Skrifttypen og logoen kan lastes ned fra trondheim.kommune.no/logo. Trondheim Sans uten seriffer, er basert på Source Sans (skriften du leser i dette dokumentet), men med en enklere “g” for god lesbarhet og universel utforming.
- Bokstavavstand/tracking $50_{/1000\ em}$ når tekst står i kombinasjon med byvåpenet.
- Alltid stor forbokstav og deretter små bokstaver, med unntak av “TRONDHEIM KOMMUNE” når det brukes sammen med byvåpenet og Trondheim kommunes samiske navn “Tråanten tjïelte”.
- Ord skal ikke understrekes, utheves eller settes i kursiv.
- Unngå skrift direkte på glassfelt.
- Størrelse på skrift avpasses den avstand skrift skal leses fra. (Se påfølgende tabell).

Skriftstørrelse

Leseavstand	Bokstavhøyde	Skilthøyde
3 meter	30 millimeter	60 millimeter
5 meter	50 millimeter	100 millimeter
10 meter	75 millimeter	150 millimeter
18 meter	120 millimeter	240 millimeter
Fasadeskilt	Minimum 300 millimeter	

Kilde: Tilgjængelighed i detaljen, Dansk Blindesamfund, København 1999

Farge og kontrast

- Skriftfarge skal være hvit mot antrasitt grå bakgrunn RAL7016.
- Skriftfarge på fasade skal være hvit eller sort. Den som gir best kontrast til fasadefarge.

RAL 7016
Antrasitt grå bakgrunn

Midlertidig skilting

Bygge- og anleggsplass

Mal for skilt på byggeplass
Trondheim kommune har i hovedsak tre typer byggeplasser; Etablering av nybygg, rehabilitering av eksisterende bygg og anleggsplasser for veg- og ledningsarbeid. På byggeplasser for nybygg/rehabilitering av bygninger skal det brukes skilt hvor det tydelig går fram at det er Trondheim kommune som er byggherre. Disse skiltene produseres og monteres av hovedentreprenør/entreprenør.

Utforming og materiale

- Trondheim kommune/Tråanten tjïelte med byvåpen og anleggets navn skal alltid stå øverst. Logoen kan lastes ned fra www.trondheim.kommune.no/logo.
- Byggeplasskiltet skal ha illustrasjon over anlegget.
- For veg- og ledningsarbeid brukes det flyttbare skilt. Angivelse av hvilket arbeid som utføres skrives på refleksfolie, som skiftes fra prosjekt til prosjekt.
- Materialet som brukes på skilt skal være av robust og værbestandig kvalitet.

Skrift og farge

- Sort skrift på hvit refleksfolie med matt overflate.
- Skrifttype og størrelse, se generell beskrivelse s. 9 og 10.

Mal for skilt på anleggsplass

Skilt på anleggsplass skal sikre fremkommelighet og orienterbarhet gjennom og forbi anleggsområdet. Det skal være enkelt og intuitivt å finne alternativ vei uten hinder og med fast dekke forbi anleggsområdet.

- Anleggsområdet skal fysisk sikres med anleggsgjerde og merkes med tydelig kontrast, synlig for personer med nedsatt syn.
- Alternativ adkomstvei under anleggsperioden skal skiltes tydelig med retningsskilt.
- Skilt skal ikke føre til fare for sammenstøt. Vingeskilt skal monteres med fri høyde på minimum 2,25 m fra bakken til underkant skilt.

Eksempel på byggeplasskilt

Anleggsskilting- retningskilt og markering av anleggsgjerde

Permanent skilting bygg

Utvendig skilting

Fasadeskilt

Utvendig skilting er en del av lovverket. I Plan- og bygningsloven er plassering av skilt- og reklameinnretninger tiltak som krever søknad og tillatelse. I forskrift om byggesak til plan- og bygningsloven beskrives videre tiltak som krever søknad og tillatelse.

Byvåpen

Alle kommunale bygg skal skiltes utvendig med byggets/enhetens navn sammen med Trondheim kommunes byvåpen. Byvåpenet skal være minst 60 cm høyt. Størrelsen på bokstavene skal følge retningslinjer for byvåpen.
Se generelt om byvåpen for nærmere beskrivelse.

Materiale

- Materialet skal over tid være holdbart i all slags vær. Materialet skal også være holdbart med hensyn til å ivareta kontrast mellom bokstaver og bakgrunnsfarge.
- Byvåpen og skrift skal helst tre i relieff ut fra veggen.

Plassering

- Fasadeskilt skal være synlig fra adkomstvei til bygget.
- Skilter som synes på lang avstand plasseres høyt på fasaden.

Belysning

- Området rundt skilt skal være belyst. Armaturen må ikke være til hinder for lesbarheten.
- Lys i skrift på fasade kan brukes. Lys skal da være inne i bokstavene. Lys skal ikke blende.
- Lys i skrift skal ikke gi strølys utenfor bokstavene.

Farge og kontrast

- Hvit eller sort farge eventuelt antrasitt RAL 7016 på skrift. Det skal velges den variant som sikrer god kontrast mot bakgrunnsfarge.
- NCS Lightness meter kan måle fargemetning på fasadefarge og gi underlag for å velge den beste kontrast, hvit eller sort farge på skrift.

Skrift

- På fasade skal det brukes stor forbokstav og små bokstaver ellers. Skriftstørrelse gis ved reglene knyttet til byvåpenet som på fasade er minst 60 cm høyt. Skrift skal ha høyde på minimum 30 cm når navnet holdes på en linje.
- Det skal være stor størrelse av bokstaver på utvendig fasade. Skriftstørrelse skal tilpasses leseavstand ved adkomst til bygget. Skriftstørrelse skal følges ut fra størrelse av byvåpenet.

Vardeskilt

Vardeskilt er frittstående skilt som gir oversikt over bygningen/bygningene og adkomstvei frem til ulike funksjoner i bygningsmassen. Vardeskilt skal alltid ha merket ”Du står her” (Rødt rundt merke). Det røde merket er avgjørende for enkelt å kunne orientere seg i området. Vardeskiltet skal i tillegg til byvåpenet ha navnet på enhet, samt adressen til bygget.

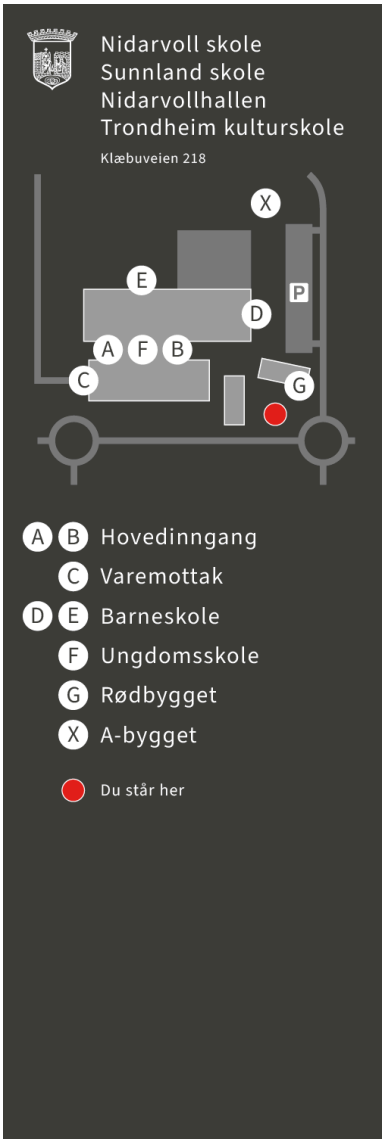

Plassering

- Vardeskilt skal plasseres på et godt synlig sted ved hovedadkomst til området.
- Skiltet skal ikke bli skjult av beplantning og brøytekanter.
- Det skal være fritt trillbart dekke uten hindringer frem til vardeskiltet.
- Arealet foran skilt skal være horisontalt med minimum areal på 1,5 m x 1,5 m.

Utforming, materiale og størrelse

- Bredde vardeskilt 100 cm, høyde 300 cm og høyde fra bakken til tekst 80 cm.
- Bokstaver og skilttavle skal være av holdbart materiale og tåle alt slags vær. Det skal ikke være mulig å skrape bort bokstaver eller figurer.
- Skiltplaten skal ha matt overflate med farge RAL 7016.
- Skiltplaten skal være flat og ha samme bunnfarge på begge sider.
- Skriftfargen skal være matt hvit.
- Enhetens navn skrives med stor forbokstav og små bokstaver ellers.
- Byvåpenet plasseres øverst i venstre hjørne sammen med bygningens adresse og enhetens navn. (Se avsnitt om byvåpen sammen med tekst.)
- Vardeskilt skal ha en enkel illustrasjon over byggets utforming. Illustrasjonen skal gi en rask oversikt over anleggets innhold, og skal alltid gi beskjed om hvor hovedinngangen til enheten er. Tekst og illustrasjon må henge sammen. De ulike innganger markeres med ulike bokstaver og refereres i tekst.
- Vardeskiltet skal ha et rødt rundt merke (”du står her”) montert i tilknytning til illustrasjonen og som viser hvor du står i henhold til rom/retning av bygg/utemiljø. I tillegg skal det røde merket stå sammen med teksten ”du står her”. På denne måten gis det informasjon om hva det røde merket betyr.

Belysning

Området rundt et vardeskilt skal ha god generell og direkte belysning uten blending.

Belysning i overkant av hele bredden på vardeskiltet. Dempet belysning som rettes nedover langs hele skilttavlen.

Farge, kontrast og overflate

- Vardeskiltet skal ha bakgrunnsfarge antrasitt grå (RAL 7016)
- Skriftfarge skal være hvit

Inngangsskilt

Inngangene til kommunale bygg skal markeres med bokstaver og navn som korresponderer med vardeskiltet.

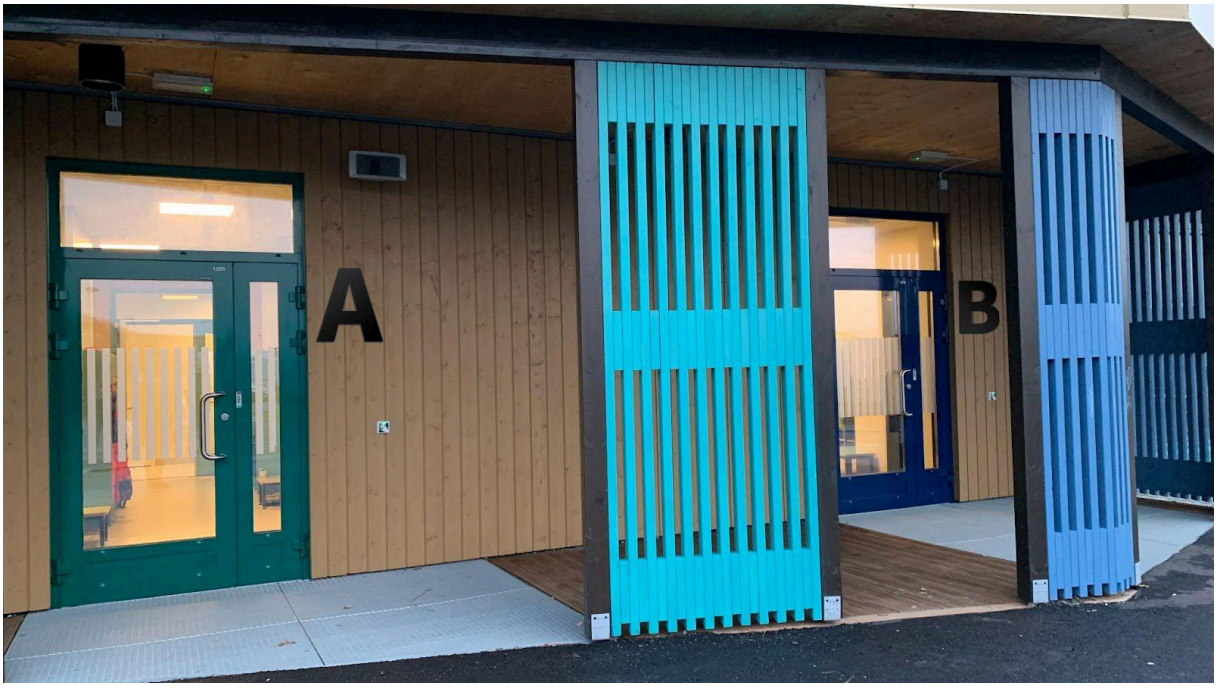

Skilting av ulike inngangspartier.

Utforming og materiale

- Skilt med bokstaver skal utføres i robust materiale som tåler ulikt vær og vind over tid. Bokstaver og skilttavle skal være holdbar med hensyn til kontrast mellom bokstaver og skilttavle.
- Bokstavmarkeringen eller tallmarkering plasseres ved siden av eller over inngangsdøra.
- Stor bokstav brukes for å markere innganger med referanse til vardeskiltet.
- Ord skal skrives med stor forbokstav og små bokstaver ellers. For eksempel ”Hovedinngang”.
- Det skal være 40% lyshetsgradforskjell i farge mellom bokstaver og bakgrunnsfarge. Bruk derfor sort eller hvit skrift, avhengig av fargedybde på fasade. NCS Lightness meter kan måle fargemetning på fasadefarge og gi underlag for å velge den beste kontrast, hvit eller sort farge på skrift.

Innvendig skilting

I bygninger er det nødvendig å gi trafikkstyrende informasjon i forbindelse med forskjellige funksjoner. Det skal være enkelt og intuitivt å finne frem til de ulike funksjonene i bygget ved hjelp av oversiktlig orienteringsskilt og veiledende henvisningsskilt gjennom bygget. Det skal også være enkelt å finne utgangen.

Repeterende informasjon skal være mest mulig lik i hele bygningen.

Orienteringsskilt

Innvendig orienteringsskilt skal gi orientering om byggets planløsning og hvilke enheter og tjenester/funksjoner bygget har og plassering av disse. Orienteringsskiltet plasseres sentralt og lett synlig i adkomstarealet innendørs.

Utforming av orienteringsskiltet skal være enkelt og oversiktlig og vise angivelse av etasjetall for de ulike funksjoner.

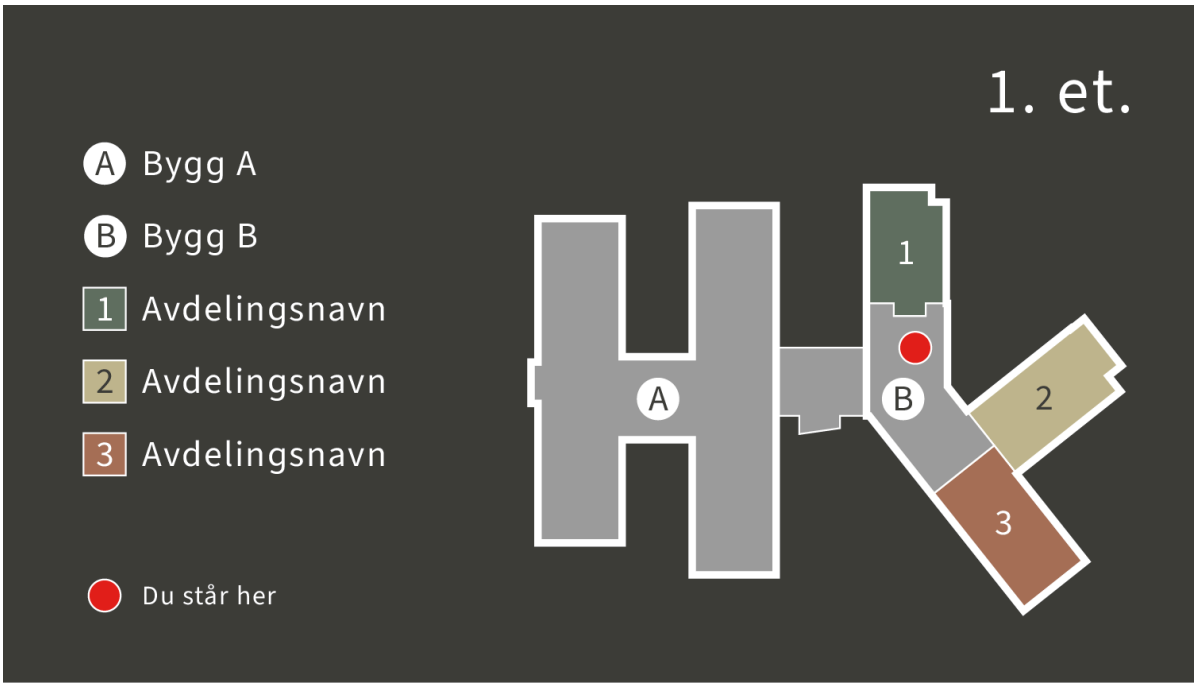

Eksempel på orienteringsskilt

Utforming, materiale og farge

- Materialet skal være i naturoksidert aluminium med matt overflate.
- Det skal ikke være mulig å skrape bort bokstaver eller figurer.
- Skilting skal ha bakgrunnsfarge antrasitt grå (RAL 7016)
- Skriftfarge skal være hvit
- Dersom farger er brukt som orientering i bygget, bør dette gjenspeiles på det innvendige orienteringsskiltet. Antall farger bør begrenses.
- Byvåpenet plasseres øverst i venstre hjørne sammen med enhetens navn. (Se avsnitt om byvåpen sammen med tekst.)
- Orienteringsskilt skal ha en enkel illustrasjon over byggets utforming. Illustrasjonen skal gi en rask oversikt over anleggets innhold. Illustrasjonen skal alltid gi beskjed om hvor hovedinngangen til bygget er. Tekst og illustrasjon må henge sammen. De ulike innganger markeres med ulike bokstaver og refereres i tekst.
- Orienteringsskiltet skal ha et rødt merke (”du står her”) montert i tilknytning til illustrasjonen og som viser hvor du står i henhold til rom/retning av bygg/utemiljø. I tillegg skal det røde merket stå sammen med teksten ”du står her”. På denne måten gis det informasjon om hva det røde merket betyr. Se illustrasjon over.

Skriftstørrelse

Leseavstand	Bokstavhøyde	Skilthøyde
3 meter	30 millimeter	60 millimeter
5 meter	50 millimeter	100 millimeter
10 meter	75 millimeter	150 millimeter
18 meter	120 millimeter	240 millimeter
Osv.		

Kilde: Tilgjængelighed i detaljen, Dansk Blindesamfund, København 1999.

Linjeavstand

Linjeavstanden må tilpasses størrelsen på bokstaver og ønsket leseavstand.
Linjeavstanden skal være 20 % større enn skriftstørrelsen.

Eks: Med bokstavhøyde 30 mm skal linjeavstand være 36 mm. Teksten på skiltet skal være kort, konsis og linjelengden skal ikke overskride 100 cm.

Belysning

Belysning av skilt er et viktig bidrag til lesbarheten av dem. Det er nødvendig med god generell belysning i rommet. I tillegg er det behov for direkte belysning av skiltflater. Ekstra lyskilde bør rettes ovenfra.

Belysningen må ikke kaste skygge og reflekser på skiltet.

Henvisningsskilt

Henvisningsskilt er skilt med pilangivelse, etasjehenvisning og lignende. Henvisningsskilt skal plasseres der gangareal/kommunikasjonsvei deler seg. Henvisningsskilt kan henge ned fra taket eller monteres på vegg. Henvisningsskilt suppleres med pil som angir retning eller utformes som pil. Minimum 1,25 m avstand fra gulv til underkant av henvisningsskilt.

TEK17 § 12-6 Kommunikasjonsvei

6 g) Ved endring av gangretning skal retningsinformasjonen angis dersom det er nødvendig. Repeterende informasjon skal være mest mulig lik i hele bygningen.

- Veiledning til sjette ledd bokstav g
- Hensikten med kravet er å sikre at det er lett å orientere seg og finne fram til ønsket målpunkt. Retningsinformasjon som er lett å lese og gjenkjenne, vil gjøre det enklere å orientere seg i byggverket.

Eksempel på vingeskilt og henvisningsskilt

Eksempel på henvisningsskilt

Utforming og materiale

- Materiale skal være natureloksert aluminium
- Halen på en pil skal være dobbelt så lang som spissen. Der pilen angir endring i retning må det siste leddet være like langt som spissene på pilen. Jf. anbefaling fra Blindeforbundet.

Vingeskilt

Vingeskilt brukes for å gi orientering på lang avstand, f.eks. langs en korridor eller et større rom. Skiltet er alltid festet til vegg på den ene siden, i samsvar med veileder til teknisk forskrift i høyde 2,25 m målt fra gulv til underkant av skilt.

Eksempel på vingeskilt

Auditiv informasjon

Auditiv informasjon (hørbar informasjon) skal suppleres med visuell (synlig) informasjon. Dette gjelder spesielt i heiskupè.

Markering på glass

Glassfelt fra gulv til tak skal ha glassmarkør på begge sider av glassflaten i to høyder med senter 0,9 m og 1,5 m over ferdig gulv. Jfr. TEK17 §12-17(2)

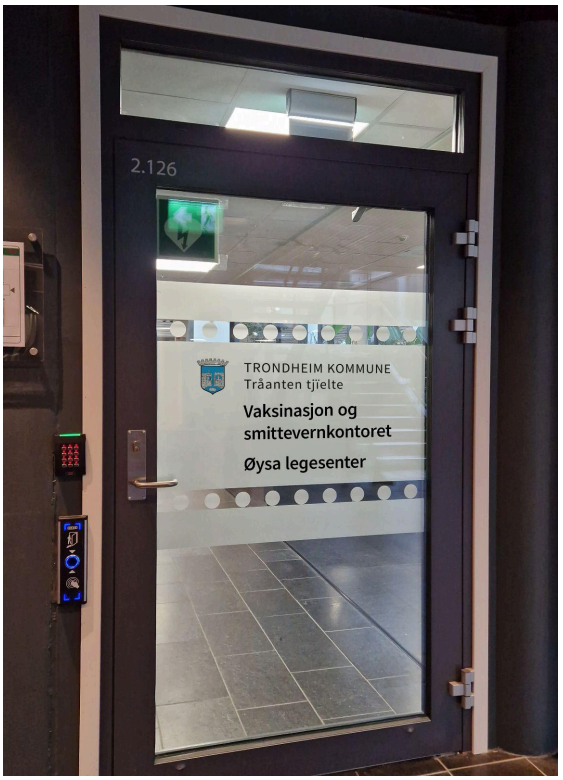

Ytterdør og markering innendørs skal ha hvit markering med matt overflate. Antrasitt/sort markering skal brukes dersom rommet bak glasset er svært lyst.

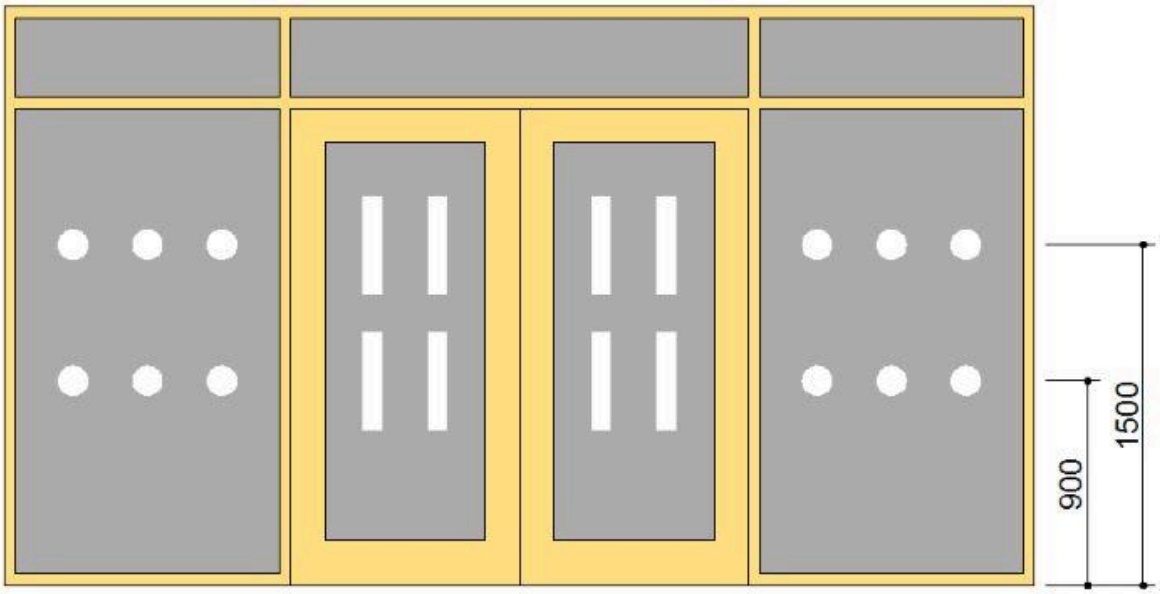

Markering av dør skal tre frem fra øvrig glassmarkering.

Stedsskilt

- Stedsskilt brukes på avdeling eller rom. Stedsskilt plasseres ved siden av dør på dørens låsside eller på dørbladet. Høyde for plassering er 1,5 meter fra gulv til underkant skilt.
- Skriftstørrelse høyde 5 cm.

Eksempel på stedsskilt.

Taktile skilt (følbare)

Taktile skilt er lesbare for personer med svært nedsatt syn. Det vil si at skrift, tall og symboler er opphøyet fra underlaget. Det er nødvendig å komme helt inntil et taktilt skilt, slik at personen kan lese med bruk av fingertuppene.

"Det skal være skilt og merking som gir nødvendig informasjon. Skilt og merking skal være lette å lese og oppfatte. Det skal være synlig luminanskontrast på minimum 0,8 mellom tekst og bunnfarge. Skilt og merking skal plasseres tilgjengelig og lett synlig både for sittende og gående. Etasjetall skal være visuelt og taktilt lesbart i alle etasjer."
Ref.: Byggteknisk forskrift (TEK17 §12-6, 6c), Direktoratet for byggkvalitet.

Eksempel på taktil merking av kontrollpanel i heis og piktogram for HCWC og dame WC.

Materiale og utforming

- Skrift skal være 1,0 – 1,5 millimeter opphøyd. Bokstavstørrelse minimum 25 millimeter.
- I heis skal tall på, eller ved manøverknapper alltid være taktile.
- Manøverknapper skal monteres i høyde 0,9 – 1,1 m fra gulvet.
- All skilting og manøverknapper i heis, skal ha kontrastfarger til bakgrunnsfarge.
- Taktilt og visuelt lesbart etasjetall i alle etasjer ved ankomst via trapp.
- Taktil markering under håndløper ved ankomst etasje.
- Dersom bruk av taktil skrift, skal skrift utformes med store bokstaver.

Piktogram og symbol

Piktogrammer er enkle grafiske symboler som symboliserer en funksjon, tjeneste, bygningsdel eller lignende. Bruk av piktogram er en fordel for alle brukergrupper. Symboler oppfattes intuitivt, er gjenkjennbare og forstås uavhengig av språk. Det er utarbeidet en oversikt over aktuelle piktogrammer som er hentet fra veiviser for universell utforming og anbefalt av "Det statlige råd for funksjonshemmede". Se oversikt over anbefalte piktogram.

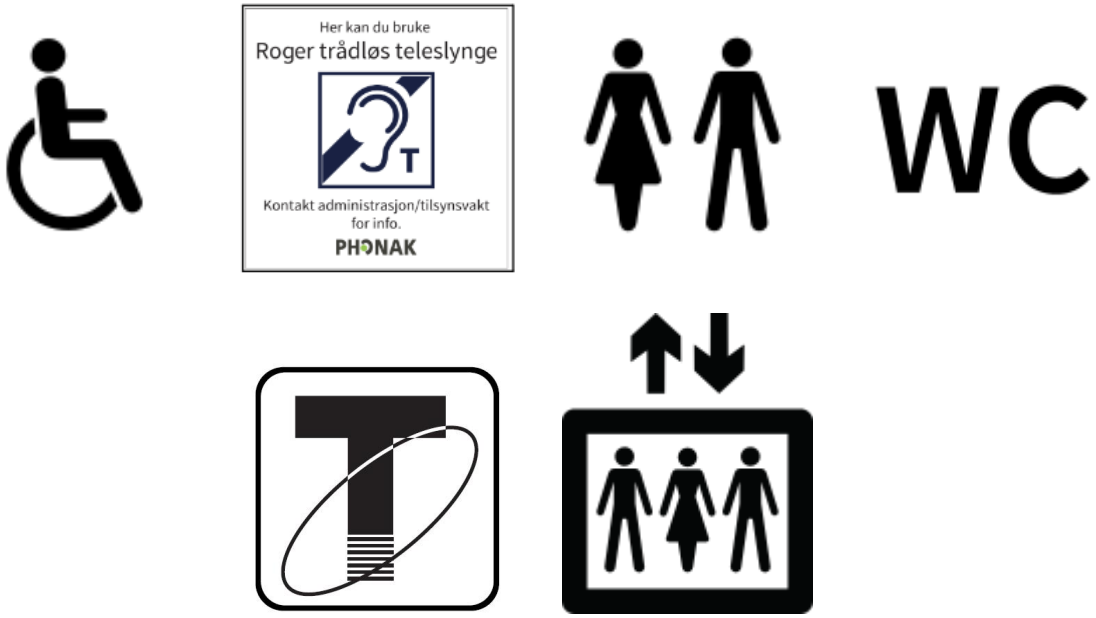

Figur: Piktogram for HCWC, trådløs teleslynge og wc for dame og mann og pictogram for Teleslynge og pictogram for heis.

Det er fattet et politisk vedtak i Trondheim kommune om skilting for toalett for "hen". ⅓ av toalettene skal skiltes med piktogram for "hen".Piktogram skal utføres i holdbart materiale som tåler robust bruk. Ved å skilte WC, vil toalettet kunne brukes av alle.

Piktogram skal være følbart/taktilt (symbolet skal være opphøyet).

Størrelse

Dersom piktogram skal sees på lang avstand, skal størrelsen være 20 x 20 cm. Der piktogram er montert på dør skal størrelsen være 15 x 15 cm.

- Piktogram skal ha god kontrast til bakgrunnsfarge; minimum 40% forskjell i metning av farge.
- Piktogram for trådløs teleslynge skal alltid skiltes i forbindelse med montering av trådløs teleslynge i og utenfor rommet det er montert i.
- Piktogram skal monteres på flat skiltplate og med matt overflate.

Plassering

Piktogrammer plasseres på dørblad og som vingeskilt. Vingeskilt skal sees på lang avstand i en korridor.

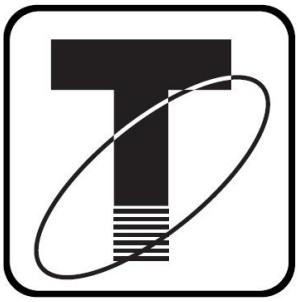

Eksempel på skilting av teleslynge.

Eksempel på bruk av vingeskilt og piktogram for heis

Etasjeskilt

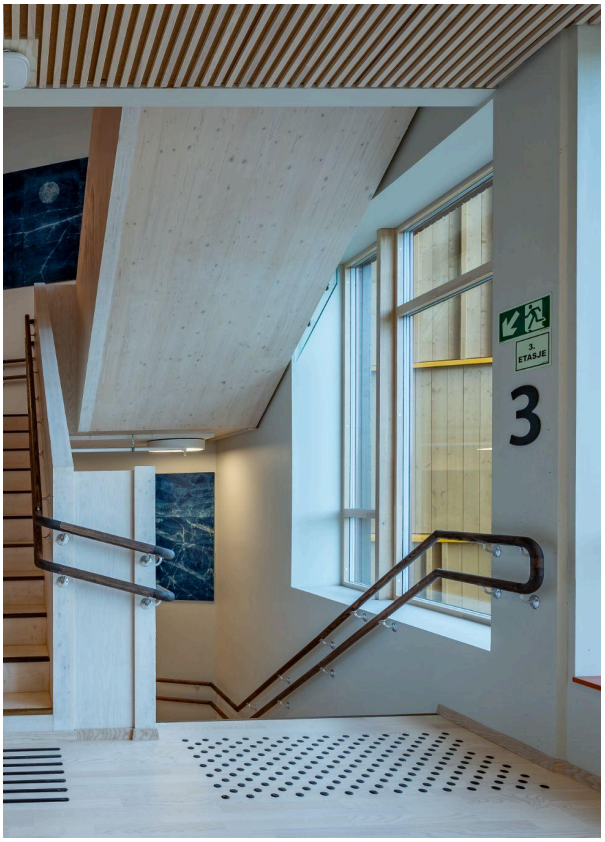

Etasjeskilt synlig ved bruk av trapp til de ulike etasjer. Skiltet skal også være synlig ved ankomst etasje via heis.

Taktilt etasjetall på håndløper ved ankomst etasje. Dette gir lesbarhet for svaksynte.

Varselskilt og brannvern

I en rømningsvei må minst ett henvisningsskilt til utgang eller nødutgang kunne sees fra enhver posisjon i rommet.

Skilt som markerer (rømnings)utganger bør som regel settes over dør, eller om takhøyden er for lav, så høyt som mulig eller inntil karmlisten på dørens låsside. Jf. Forskrift om brannforebygging.

Eksempel på skilt som markerer rømningsvei.

Bilde til høyre: Eksempel på skilt som markerer brannvern.

Varselskilt om rømningsvei skal ha grønn bunnfarge med hvitt symbol og være synlige i mørket. Se § 10-5.Krav om sikkerhetsskilting og signalgivning i Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning og nødskilt.

Avfallssortering

Nasjonal merking og regler for bruk av de ulike sorter avfallsmerker:
https://sortere.no/sorteringsmerker

Trondheim Renholdsverk: https://trv.no/de-er-overalt-men-legger-du-merke-til-dem/

Matavfall*

Papp*

Glass-
emballasje*

Metall-
emballasje*

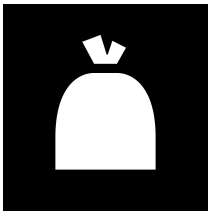

Restavfall*

Plast-
emballasje*

Farlig avfall*

Ombruk*

Referanser

- Universell utforming og tilgjengelighet
- Norsk standard NS 3041:2007
- Skilting og Byggforskserien (SINTEF) Anvisning 327.101 Skilting
- Arkitektoniske virkemidler for orientering og veifinning 2015, Statens veivesen og direktoratet for byggkvalitet
- Offentlige informasjonssymboler ISO 7001
- Grafiske faresymboler på fare- og sikkerhetsskilt ISO 7010

Anbefalte piktogram

Buss

Taxi

Tog

Venterom

Baggasjetralle

Bilutleie

Heis

Trapp

Informasjon

Restaurant

Bar

Kafeteria

Garderobe

Tilgjengelig for rullestol

Toalett

Toalett

Toalett herrer

Toalett damer

Stellerom

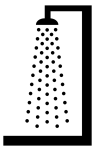
Dusj

Drikkefontene

Lekerom

Møterom

Frisør

Hospital

Mistet/funnet

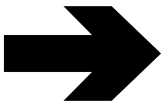
Retningspil

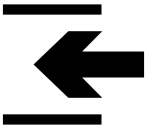
Vei inn / inngang

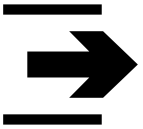
Vei ut / utgang

Teleslynge

Trådløs teleslynge

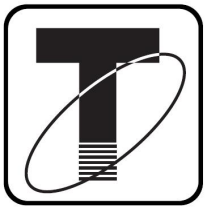
Teleslynge

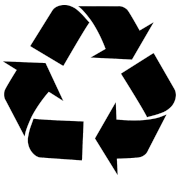
Kildesortering

Wifi

Kamera-overvåkning

Sikkerhetsskilt *ISO 7010*

Forbudsskilt

Røyking forbudt

Røyking og bruk av åpen ild forbudt

Forbudt å slokke med vann

Ikke drikkevann

Forbudt for industri-kjøretøy

Forbudt for gående

Adgang forbudt for personer uten tillatelse

Fotografering forbudt

Adgang forbudt for hund

Forbudt med mat

Fareskilt

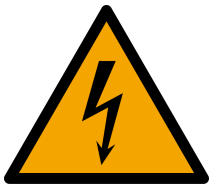
Fare: elektrisk strøm

Generell fare

Hindring

Høydeforskjell

Industri-kjøretøyer

Nødskilt

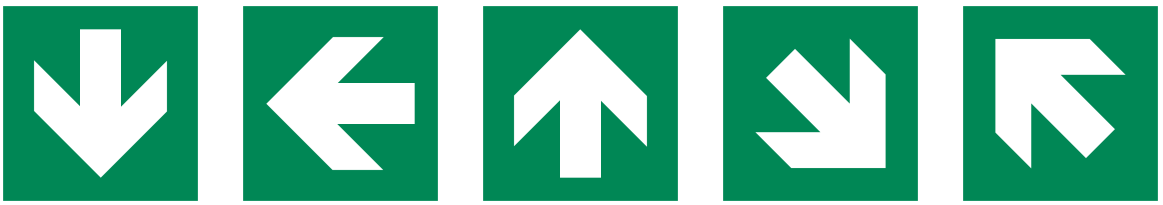
Retningsangivelse (Brukes som tilleggsinformasjon til de skilt som er vist nedenfor.)

Nødutgang

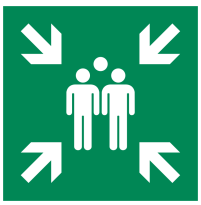
Møtepunkt

Førstehjelp

Båre

Nøddusj

Øyeskylling

Nødtelefon